

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

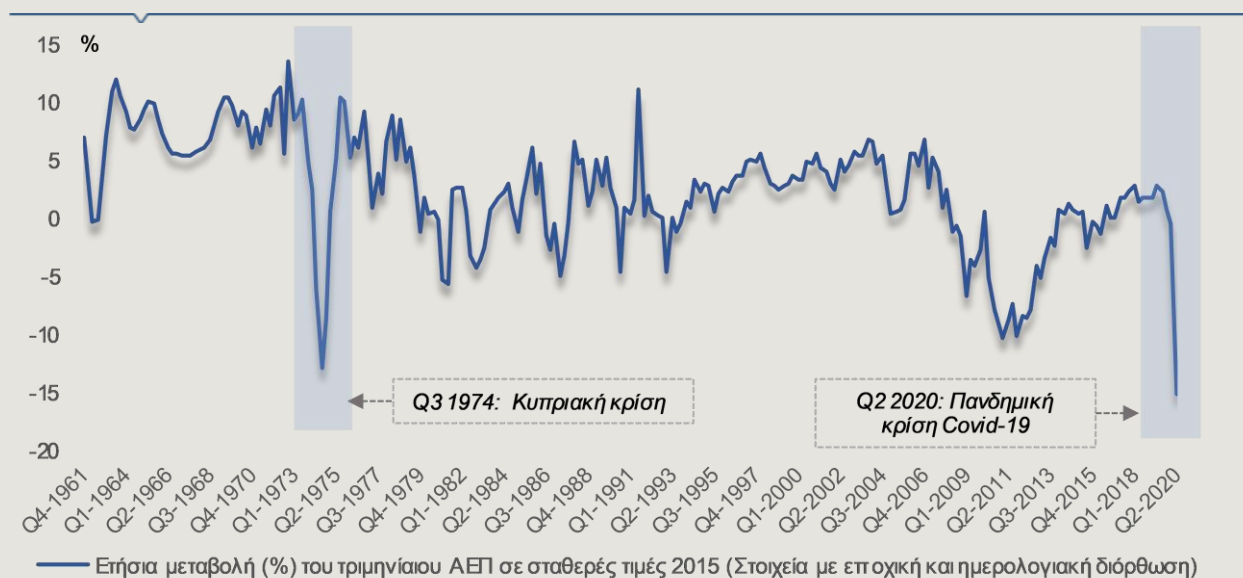
Η Ανάλυση των Συνιστώσων της Υφεσιακής Διαταραχής

Η μεγάλη πτώση που κατεγράφη στο δεύτερο τρίμηνο του 2020 κατά 15,2% σε ετήσια βάση (14% σε τριμηνιαία βάση) αντανακλά την πρωτοφανή επίπτωση της πανδημικής κρίσης στην εγχώρια οικονομία, μετά την αναστολή της οικονομικής δραστηριότητας στην πλειονότητα των κλάδων τον Απρίλιο, αλλά και την «υπολειτουργία» ενός μεγάλου μέρους των επιχειρήσεων τον Μάιο και τον Ιούνιο. Η συρρίκνωση του ΑΕΠ στο δεύτερο τρίμηνο του 2020, ως αποτέλεσμα του lockdown, είναι υψηλότερη ακόμη και σε σχέση με την αντίστοιχη πτώση που κατεγράφη στο τρίτο τρίμηνο του 1974 (-12,9%) και συνδεόταν με την τουρκική εισβολή στην Κύπρο και την επιστράτευση τον Ιούλιο του 1974 (Γράφημα 1).

Συνολικά το πρώτο εξάμηνο του έτους, το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 7,9%, σε ετήσια βάση, έναντι αύξησης 2,3% το πρώτο εξάμηνο του 2019. Αρνητικά επέδρασαν όλες οι συνιστώσες του ΑΕΠ στη μεταβολή του, με τις μεγαλύτερες αρνητικές συμβολές να προέρχονται από τη μειωμένη δαπάνη των νοικοκυριών και τη μεγάλη υποχώρηση της εξωτερικής ζήτησης. Συγκεκριμένα, η συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης ήταν -4,1 ποσοστιαίες μονάδες και των καθαρών εξαγωγών, αντίστοιχα, -1,9 ποσοστιαίες μονάδες.

Το δεύτερο, αλλά κυρίως το τρίτο τρίμηνο είναι ιδιαίτερα σημαντικά από πλευράς συμβολής στο ΑΕΠ. Ως εκ τούτου, θα καθορίσουν σε μεγάλο βαθμό, το μέγεθος και το τελικό σχήμα της υφεσιακής διαταραχής, μέσω των επιπτώσεων των έκτακτων, περιοριστικών μέτρων που εφαρμόστηκαν για να αντιμετωπιστεί η πανδημική κρίση και τα οποία οδήγησαν σε σημαντική πτώση των εισερχόμενων τουριστικών αφίξεων και εισπράξεων. Ωστόσο, σημαντική αντισταθμιστική επίδραση αναμένεται ότι θα έχουν τα εκτενή δημοσιονομικά μέτρα στήριξης της Κυβέρνησης, παρά την αβεβαιότητα σχετικά με την πορεία της πανδημίας το φθινόπωρο

Η διαχρονική εξέλιξη του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ στην Ελλάδα (τριμηνιαίος βηματισμός, Q4 1961 - Q2 2020)

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Πηγή: ΟΟΣΑ,
ΕΛΣΤΑΤ

Σημείωση:

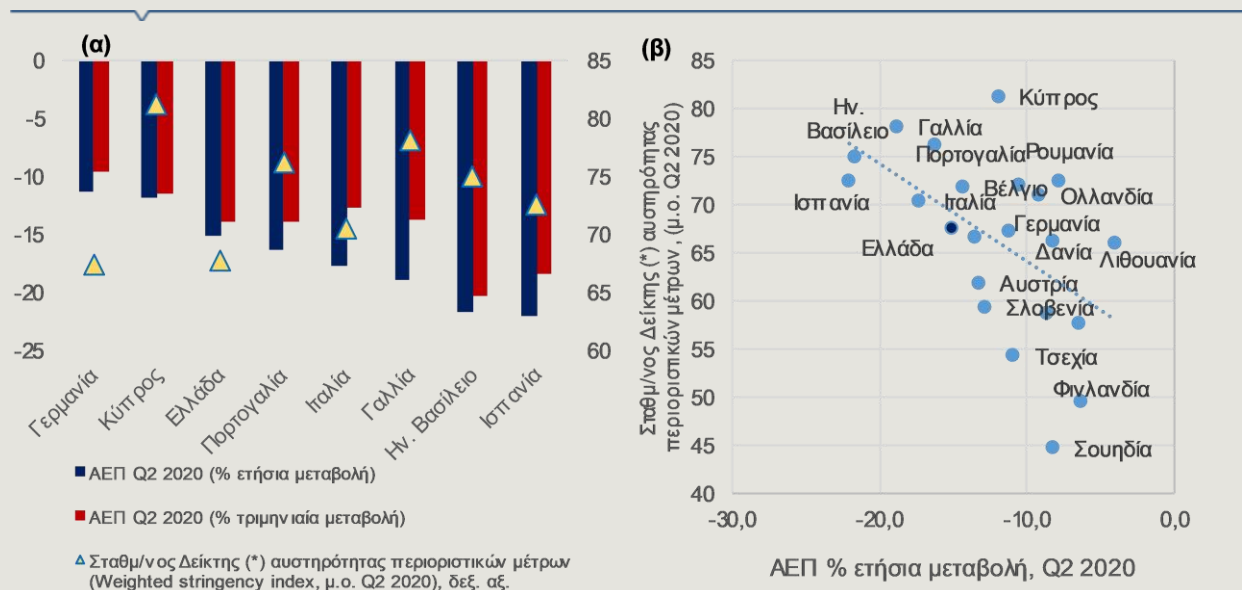
Τα στοιχεία του ΑΕΠ από το 4^ο τρίμηνο του 1961 έως το 4^ο τρίμηνο του 1994 είναι εκτιμήσεις και τα στοιχεία από το 3^ο τρίμηνο του 2017 έως το 2^ο τρίμηνο του 2020 είναι προσωρινά.

και την αναμενόμενη επιδείνωση της αγοράς εργασίας που θα λειτουργήσουν επιβαρυντικά. Εν μέσω αυτής της δύσκολης συγκυρίας, θα πρέπει να επισημανθεί η επιτυχημένη έξοδος του Ελληνικού Δημοσίου στις διεθνείς αγορές, μέσω της επανέκδοσης του δεκαετούς ομολόγου της, με το χαμηλότερο επιτόκιο που έχει καταγραφεί ιστορικά. Το γεγονός αυτό, αφενός αντανακλά την εμπιστοσύνη των αγορών στην Ελληνική Οικονομία, αφετέρου συνεπάγεται την εξασφάλιση επιπλέον ρευστότητας για την αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών της πανδημικής κρίσης.

Η πτώση της οικονομικής δραστηριότητας συνεχίστηκε το δεύτερο τρίμηνο του 2020 και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ-27), ενώ οι ρυθμοί μεταβολής του ΑΕΠ που σημειώθηκαν, τόσο σε τριμηνιαία, όσο και σε ετήσια βάση, ήταν για την πλειονότητα των χωρών, οι χαμηλότεροι που έχουν καταγραφεί από το 1995¹. Συγκεκριμένα στην ΕΕ-27, το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 11,7%, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο και κατά 14,1% σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο του 2019, ενώ στην Ευρωζώνη τα αντίστοιχα ποσοστά συρρίκνωσης του ΑΕΠ διαμορφώθηκαν σε 12,1% και 15%. Πιο αναλυτικά, όπως παρατηρείται στο Γράφημα 2(α), όπου παρουσιάζεται η μεταβολή του ΑΕΠ στο δεύτερο τρίμηνο του έτους για επιλεγμένες ευρωπαϊκές χώρες, το ΑΕΠ μειώθηκε ηπιότερα, σε ετήσια βάση, σε σύγκριση με την Ελλάδα, στη Γερμανία (-11,3%) και στην Κύπρο (-11,9%), ενώ στις υπόλοιπες χώρες, η συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας ήταν εντονότερη (Ιταλία: -17,7%, Γαλλία: -18,9%, Ισπανία: -22,1%, Πορτογαλία: -16,3%). Η επίπτωση των περιοριστικών μέτρων με σκοπό τη συγκράτηση της εξάπλωσης της πανδημίας ήταν έντονα αρνητική και στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς το ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά 21,7% το δεύτερο τρίμηνο του 2020, σε σύγκριση με το ίδιο τρίμηνο του 2019.

Στο Γράφημα 2(α) περιλαμβάνεται επίσης ο δείκτης «αυστηρότητας των περιοριστικών μέτρων» (Stringency Index, Oxford University), ο οποίος αποτυπώνει, την ένταση του “lockdown” σε κάθε χώρα (100: “full lockdown”). Σημειώνεται ότι στο γράφημα παρουσιάζεται ο σταθμισμένος (με βάση τη διάρκεια) μέσος όρος του δείκτη για το δεύτερο τρίμηνο του 2020. Όπως παρατηρείται, τόσο στο εν λόγω γράφημα, όσο και στο Γράφημα 2(β), η σχέση μεταξύ της αυστηρότητας των περιοριστικών μέτρων και της μεταβολής του ΑΕΠ στο δεύτερο τρίμηνο, σε σύγκριση με το ίδιο τρίμηνο του 2019, ήταν αρνητική. Το βασικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι, όσο πιο αυστηρά ήταν τα μέτρα που υιοθετήθηκαν στο διάστημα αυτό, προκειμένου να περιοριστεί η εξάπλωση της πανδημίας, τόσο μεγαλύτερη ήταν η πτώση του ΑΕΠ του δεύτερου τριμήνου, σε ετήσια βάση. Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι υπάρχουν πρόσθετοι παράγοντες που σχετίζονται με την υγειονομική κρίση και επηρέασαν το μέγεθος της συρρίκνωσης της οικονομικής δραστηριότητας, όπως η σφοδρότητα με την οποία επλήγη κάθε χώρα από την πανδημία (π.χ. η Ιταλία, η Ισπανία, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο είναι μεταξύ των χωρών με το μεγαλύτερο αριθμό καταγεγραμμένων κρουσμάτων παγκοσμίως), ή η υποδομή του συστήματος υγείας (π.χ. στη Γερμανία το ποσοστό θνητότητας είναι συγκριτικά χαμηλό, λόγω -μεταξύ άλλων- του υψηλού αριθμού κλινών ΜΕΘ που διαθέτει η χώρα).

Τα μέτρα περιορισμού της οικονομικής δραστηριότητας, με σκοπό την αντιμετώπιση της πανδημικής κρίσης τα οποία ήταν σε εφαρμογή στη χώρα μας τον Απρίλιο, αλλά και μέχρι την 4^η Μαΐου όταν ξεκίνησε η σταδιακή άρση τους, είχαν ως αποτέλεσμα την κατακόρυφη πτώση της ιδιωτικής κατανάλωσης στο δεύτερο τρίμηνο του 2020, κατά 11,6%, σε ετήσια βάση, η οποία συνέβαλλε στη συρρίκνωση του ΑΕΠ κατά 7,8 εκατοστιαίες

ΓΡΑΦΗΜΑ 2
Ένταση του “lockdown” και μεταβολή του ΑΕΠ στο δεύτερο τρίμηνο του 2020

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Oxford University

Σημείωση(*):

Σταθμισμένος μέσος όρος για το δεύτερο τρίμηνο του 2020, σύμφωνα με το πλήθος των ημερών εμφάνισης κάθε τιμής του δείκτη

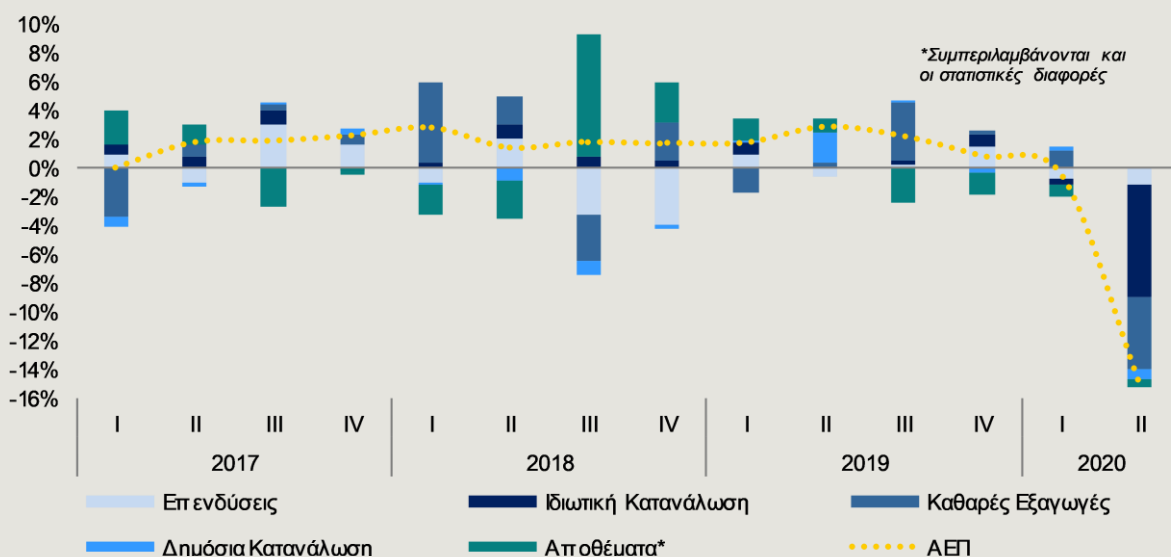
μονάδες (Γράφημα 3). Εξετάζοντας τους βραχυχρόνιους δείκτες οικονομικής συγκυρίας, αξίζει να αναφερθεί ότι, ο δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο (εξαιρουμένων των καυσίμων), σημείωσε πτώση, σε ετήσια βάση, κατά 22,2% τον Απρίλιο, 2,4% τον Μάιο και 3,8% τον Ιούνιο. Επιπλέον, οι πωλήσεις επιβατηγών οχημάτων μειώθηκαν κατά 35,5% συνολικά το πρώτο εξάμηνο του έτους, έναντι αύξησης 9,2% το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι, γεγονός που οφείλεται, πρωτίστως, στον περιορισμό των πωλήσεων κατά το δεύτερο τρίμηνο του έτους.

Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι, μεγάλο ποσοστό των εργαζομένων, που απασχολούνται σε κλάδους της εγχώριας οικονομίας, οι οποίοι επλήγησαν από την πανδημία, τέθηκαν σε καθεστώς αναστολής σύμβασης εργασίας, ενώ περιορίστηκαν σημαντικά και οι εποχικές προσλήψεις το τρίμηνο Μαρτίου-Μαΐου σε κλάδους που σχετίζονται με τον τουρισμό. Ως εκ τούτου, τα νοικοκυριά περιόρισαν τις δαπάνες τους σημαντικά το δεύτερο τρίμηνο του 2020, το οποίο αποτυπώθηκε και στην αύξηση των καταθέσεων στο τραπεζικό σύστημα, με το άθροισμα των μηνιαίων ροών καταθέσεων² να ανέρχεται το δεύτερο τρίμηνο του 2020, σε Ευρώ 3,6 δισ.

Παρά το γεγονός ότι η ελληνική κυβέρνηση έθεσε σε εφαρμογή έκτακτα μέτρα, με σκοπό τη στήριξη εργαζομένων και επιχειρήσεων έναντι των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας, οι δημόσιες δαπάνες μειώθηκαν το δεύτερο τρίμηνο του έτους, σε ετήσια βάση, κατά 3,2%, ενώ η αρνητική συμβολή τους στη μεταβολή του ΑΕΠ διαμορφώθηκε σε 0,7 της εκατοστιαίας μονάδας. Η μείωση της δημόσιας καταναλωτικής δαπάνης προκύπτει, αφενός, από το γεγονός ότι, το μέρος των εν λόγω μέτρων που θα επιβαρύνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό δεν υλοποιήθηκε εξ ολοκλήρου εντός του δεύτερου τριμήνου, αφετέρου, ως αποτέλεσμα βάσης, καθώς το αντίστοιχο διάστημα του 2019 είχε σημειωθεί ετήσια αύξηση των δημοσίων δαπανών ύψους 9,8%.

Οι καθαρές εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών, οι οποίες αποτέλεσαν, τη διετία 2018-2019, το βασικό πυλώνα της οικονομικής μεγέθυνσης της χώρας μας και αντιστάθμισαν, εν μέρει, την πτώση του ΑΕΠ κατά το πρώτο τρίμηνο του 2020, είχαν επίσης αρνητική συμβολή στη μεταβολή του ΑΕΠ του δεύτερου τριμήνου. Συγκεκριμένα, η συμβολή των καθαρών εξαγωγών διαμορφώθηκε σε -5 ποσοστιαίες μονάδες (Γράφημα 3), καθώς οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκαν κατά 32,1%, σε ετήσια βάση, ενώ οι αντίστοιχες εισαγωγές σημείωσαν μικρότερη πτώση, ύψους 17,2%. Η συρρίκνωση των εξαγωγών προήλθε κυρίως από τις εξαγωγές υπηρεσιών (-49,4%), ενώ οι εξαγωγές αγαθών μειώθηκαν κατά 15,4%. Ο τουρισμός, εξάλλου, που αποτελεί σημαντικό μέρος των εξαγωγών υπηρεσιών σημείωσε κάμψη στο πρώτο εξάμηνο του έτους, με τις εισπράξεις (συμπεριλαμβανομένης της κρουαζιέρας) να υποχωρούν κατά 87,5% και την εισερχόμενη τουριστική κίνηση να είναι μειωμένη κατά 76,9%, σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται στην αναστολή λειτουργίας ξενοδοχείων και καταλυμάτων και στην επιβολή περιορισμών στις μετακινήσεις, λόγω της πανδημίας, σε παγκόσμιο επίπεδο που ήταν σε ισχύ για το μεγαλύτερο διάστημα του δεύτερου τριμήνου του 2020. Υπενθυμίζεται ότι τόσο οι μετακινήσεις προς την Ελλάδα, όσο και η έναρξη της λειτουργίας των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών καταλύματος, ξεκίνησαν να πραγματοποιούνται σταδιακά από τον Ιούνιο.

Τέλος, οι επενδύσεις μειώθηκαν κατά 10,3%, το δεύτερο τρίμηνο του 2020, ενώ συμπεριλαμβανομένων των αποθεμάτων, η ετήσια μείωση ήταν ίση με 9%. Η αρνητική συνεισφορά των επενδύσεων στην αύξηση του ΑΕΠ διαμορφώθηκε σε 1,2 εκατοστιαία μονάδα και των αποθεμάτων, αντίστοιχα, (συμπεριλαμβανομένων

ΓΡΑΦΗΜΑ 3
Οι συμβολές των συνιστωσών του ΑΕΠ από την πλευρά της δαπάνης

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

των στατιστικών διαφορών) σε 0,6 της ποσοστιαίας μονάδας. Ως προς την ανάλυση των επενδύσεων ανά κατηγορία, οι επενδύσεις σε μεταφορικό εξοπλισμό συρρικνώθηκαν κατά 63,3%, το δεύτερο τρίμηνο του 2020, σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο, οι επενδύσεις σε μηχανολογικό και τεχνολογικό εξοπλισμό μειώθηκαν, αντίστοιχα κατά 3,7% και οι λοιπές επενδύσεις κατά 47,5%. Αντίθετα, οι επενδύσεις σε κατασκευές αυξήθηκαν, αντισταθμίζοντας, μερικώς, τη μείωση των συνολικών επενδύσεων. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις σε κατοικίες συνέχισαν να αυξάνονται, για δέκατο κατά σειρά τρίμηνο, καταγράφοντας, το διάστημα Μαρτίου-Ιουνίου του 2020, ετήσια αύξηση 34,5%, ενώ και οι λοιπές κατασκευές εξαιρουμένων των κατοικιών αυξήθηκαν κατά 32%.

Το διαφαινόμενο, δεύτερο κύμα της πανδημίας στην Ελλάδα, αλλά και σε πολλές χώρες παγκοσμίως τον Αύγουστο, οδήγησε στην επιβεβλημένη εφαρμογή έκτακτων, περιοριστικών μέτρων από την Κυβέρνηση, γεγονός που είχε πρόσθετη, αρνητική επίπτωση στις τουριστικές εισπράξεις. Η εξέλιξη αυτή αναμένεται να έχει ισχυρό αντίκτυπο στο τρίτο τρίμηνο του έτους εξαιτίας του υψηλού βαθμού εξάρτησης της Ελληνικής Οικονομίας από τον τουρισμό, καθιστώντας πιθανή μία συρρίκνωση του ΑΕΠ στο τρίτο τρίμηνο υψηλότερη του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Η σχετικά υψηλή εξάρτηση της εγχώριας οικονομίας από τον τουρισμό, επιβεβαιώνεται από την πρόσφατη Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής 2019-2020 της Τράπεζας της Ελλάδος, σύμφωνα με την οποία μια μείωση των ταξιδιωτικών εισπράξεων κατά Ευρώ 1 δισ. θα οδηγούσε σε μια μείωση του ΑΕΠ κατά 0,49% και των εισοδημάτων των εργαζομένων κατά 0,35%. Το εν λόγω αποτέλεσμα αντανάκλα τις άμεσες και έμμεσες επιδράσεις από τη μείωση του εξωτερικού τουρισμού. Σημειώνεται ότι, τα αποτελέσματα της ανάλυσης δεν λαμβάνουν υπόψη τα δημοσιονομικά μέτρα στήριξης της οικονομίας, τα οποία εκτιμάται ότι θα αντισταθμίσουν, εν μέρει, τη συνολική ζημία για την οικονομία.

Το εν εξελίξει δεύτερο κύμα πανδημίας στη χώρα μας αναμένεται να μειώσει τη διάρκεια της φετινής τουριστικής περιόδου που ούτως ή άλλως χαρακτηρίζεται από υψηλή εποχικότητα, ενώ παράλληλα θα μειώσει περαιτέρω τα τουριστικά έσοδα στο τρίτο τρίμηνο. Σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις του τουριστικού κλάδου (ΣΕΤΕ), οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από το εξωτερικό για το σύνολο του 2020 αναμένεται να καταγράψουν απώλειες περίπου 80% σε σχέση με το 2019, εξέλιξη που θα προκαλέσει σοβαρό πλήγμα στο ΑΕΠ της χώρας μας. Επίσης, σύμφωνα με τον ΣΕΤΕ η κρίση προβλέπεται ότι θα διαρκέσει μέχρι και το πρώτο τρίμηνο του 2021, εξέλιξη που θα έθετε μεγάλες προκλήσεις σε νευραλγικούς κλάδους όπως, τα καταλύματα και η εστίαση, οι αερομεταφορές και η ακτοπλοΐα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

Τραπεζικές Καταθέσεις Ιδιωτικού Τομέα

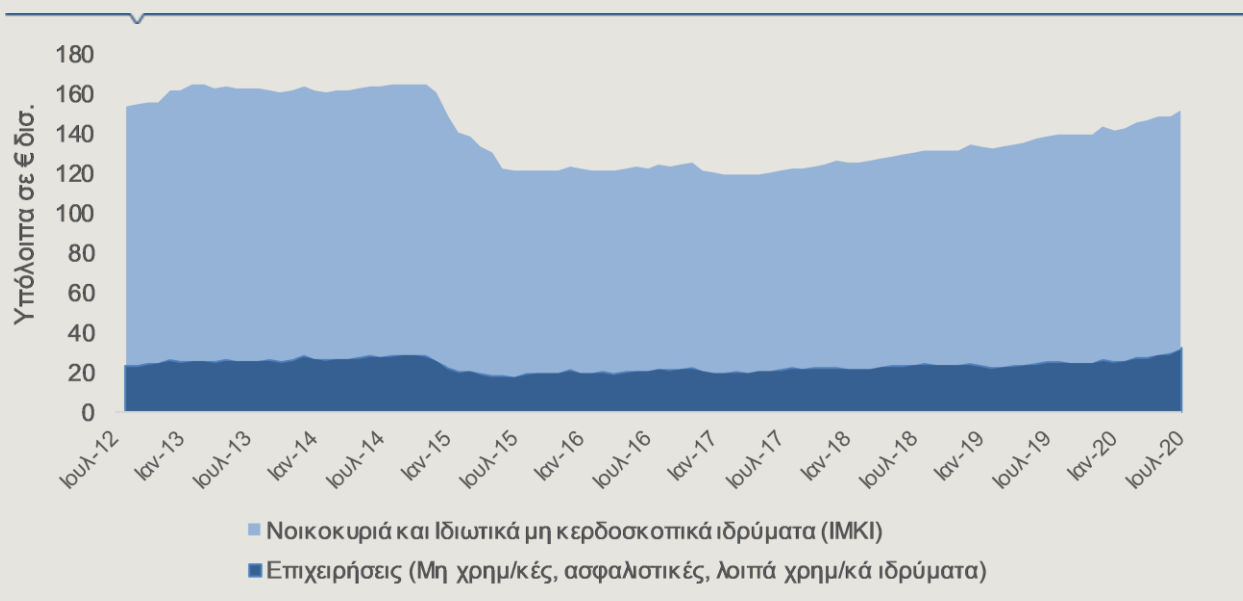
Τον Ιούλιο, οι καταθέσεις² του ιδιωτικού τομέα παρουσίασαν ετήσια αύξηση κατά 9,5%, έναντι 8,4%, τον προηγούμενο μήνα και διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 151,5 δισ. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κυρίως, στην άνοδο των καταθέσεων των νοικοκυριών κατά 6%, σε Ευρώ 119,7 δισ., οι οποίες αποτελούν το 79% των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, ενώ αξιοσημείωτη αύξηση κατέγραψαν και οι καταθέσεις των επιχειρήσεων, σε σύγκριση με τον Ιούλιο 2019, κατά 24,8% (Γράφημα 4). Η μηνιαία καθαρή ροή των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, τον Ιούλιο, ήταν θετική, ύψους Ευρώ 3,3 δισ. και προήλθε, πρωτίστως, από την αύξηση των καταθέσεων των επιχειρήσεων κατά Ευρώ 2,7 δισ. αλλά και από την αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών κατά Ευρώ 669 εκατ.

Το σύνολο των καταθέσεων της εγχώριας οικονομίας στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει εκτός από τις καταθέσεις των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων και τις καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης, διαμορφώθηκε τον Ιούλιο σε Ευρώ 162,6 δισ. Οι καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 11,1 δισ., σημειώνοντας πτώση σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα κατά Ευρώ 183 εκατ. και κατά 11,9% σε ετήσια βάση.

Η άνοδος των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, στο διάστημα Μαρτίου-Ιουλίου 2020, διαμορφώθηκε συνολικά σε Ευρώ 9,8 δισ. (σύνολο μηνιαίων καθαρών ροών), γεγονός που οφείλεται, μεταξύ άλλων, στη συγκράτηση των δαπανών, τόσο από την πλευρά των νοικοκυριών, όσο και από των επιχειρήσεων, λόγω της αυξημένης αβεβαιότητας που υπάρχει, εξαιτίας της πανδημίας, για την απασχόληση, τα μελλοντικά εισοδήματα και τη ρευστότητα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Εξέλιξη των Καταθέσεων Ιδιωτικού Τομέα, Ιούλιος 2020

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Τραπεζική Χρηματοδότηση του Ιδιωτικού Τομέα

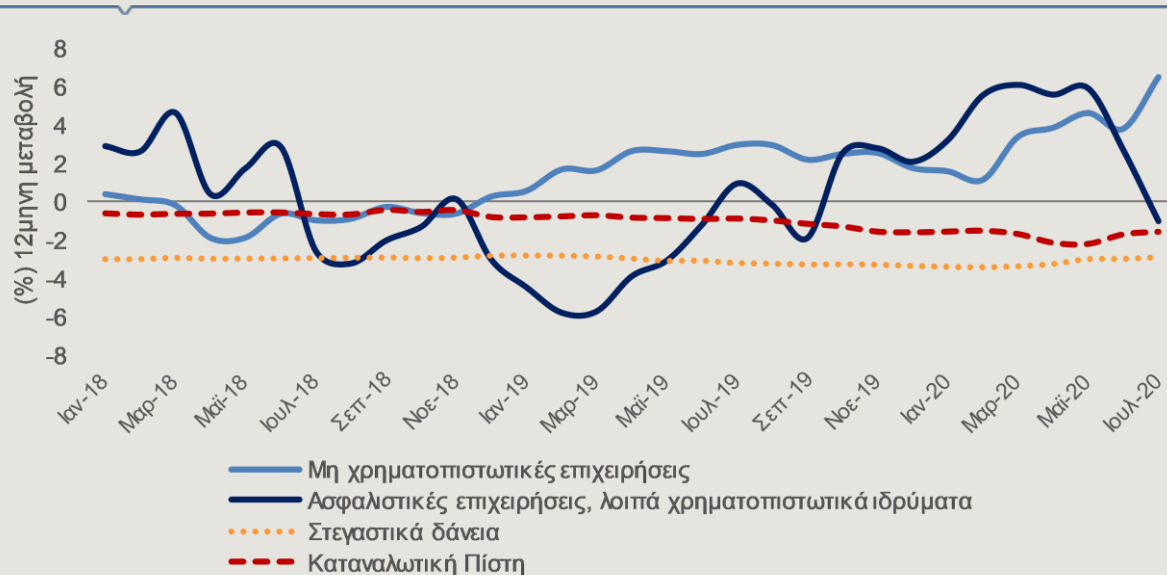
Το υπόλοιπο των χορηγήσεων³ προς τον ιδιωτικό τομέα διαμορφώθηκε στα Ευρώ 147,6 δισ., τον Ιούλιο, παρουσιάζοντας θετικό ετήσιο ρυθμό μεταβολής (+1,5%). Από το σύνολο των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, το 49,8% αφορά επιχειρηματικά δάνεια, το 33,7% στεγαστικά δάνεια, το 10,6% καταναλωτικά και λοιπά δάνεια και το 5,8% δάνεια προς ελεύθερους επαγγελματίες, αγρότες και ατομικές επιχειρήσεις.

Συγκεκριμένα, το υπόλοιπο των χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις διαμορφώθηκε στα Ευρώ 73,5 δισ., τον Ιούλιο (+5,8%, σε ετήσια βάση), εκ των οποίων τα Ευρώ 67,4 δισ. αποτελούν πιστώσεις προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (+6,5%, σε ετήσια βάση) και τα Ευρώ 6,1 δισ. πιστώσεις προς ασφαλιστικές επιχειρήσεις και λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (-1%, σε σύγκριση με τον Ιούλιο 2019) (Γράφημα 5).

Ως προς την ανάλυση ανά κλάδο δραστηριότητας, σημαντική αύξηση σημειώθηκε στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων στους κλάδους της Βιομηχανίας (+8,5%), του Εμπορίου (+7,7%), του Τουρισμού (+6,9%), της Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας (+10,6%) και των Αποθηκεύσεων και Μεταφορών πλην Ναυτιλίας (+14,6%), ενώ ηπιότερη άνοδο κατέγραψε η χρηματοδότηση προς επιχειρήσεις της Ενέργειας-Υδρευσης

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

Χρηματοδότηση επιχειρήσεων, στεγαστική και καταναλωτική πίστη (% ετήσιες μεταβολές)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

(+2,8%), της Ναυτιλίας (+2,3%) και της Γεωργίας (+3,5%). Αντίθετα, μείωση, σε ετήσια βάση, καταγράφηκε στις χορηγήσεις προς τις επιχειρήσεις των Κατασκευών (-3,7%) και των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων και Λοιπών Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων (-1%).

Η αύξηση της χρηματοδότησης προς την πλειονότητα των κλάδων της ελληνικής οικονομίας ήταν απόρροια, μεταξύ άλλων, των μέτρων ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων που ελήφθησαν από την Ελληνική Κυβέρνηση, με σκοπό την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 (π.χ. κεφάλαια κίνησης στο πλαίσιο του Ταμείου Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ II), δάνεια μέσω του Ταμείου Εγγυοδοσίας της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας).

Αναφορικά με τα δάνεια προς τα νοικοκυριά, το υπόλοιπό τους διαμορφώθηκε στα Ευρώ 65,5 δισ., σημειώνοντας ετήσια μείωση κατά 2,6%. Όσον αφορά στις επιμέρους κατηγορίες, τα στεγαστικά δάνεια, τα οποία αποτελούν το 76% του συνόλου των δανείων προς τα νοικοκυριά, μειώθηκαν κατά 2,9%, σε ετήσια βάση, ενώ τα καταναλωτικά δάνεια υποχώρησαν κατά 1,5% (Γράφημα 5).

Τέλος, οι πιστώσεις προς τους ελεύθερους επαγγελματίες, τους αγρότες και τις ατομικές επιχειρήσεις σημείωσαν οριακή πτώση τον Ιούλιο, κατά 0,3%, σε ετήσια βάση.

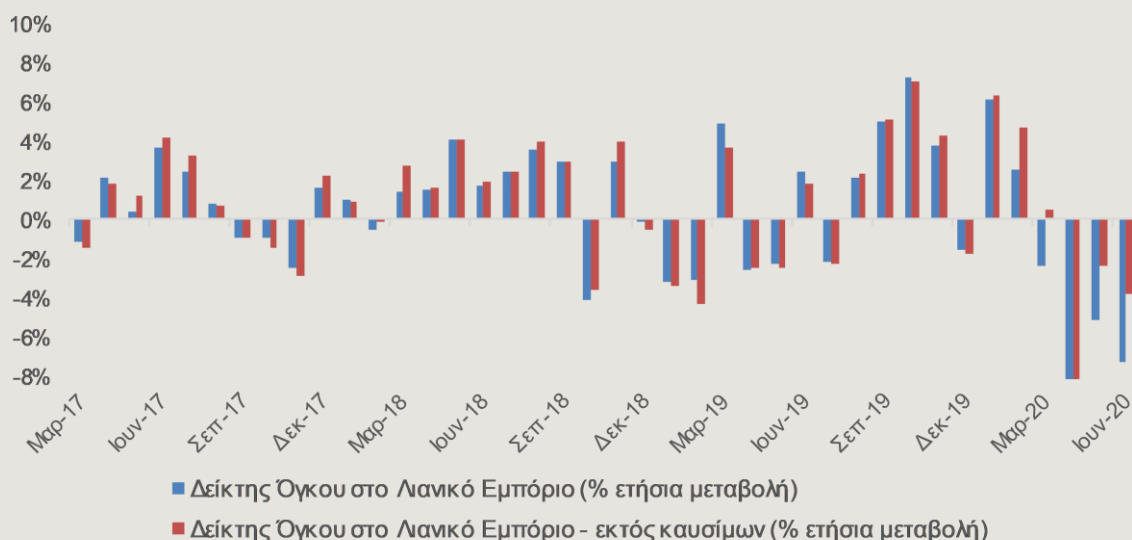
Λιανικές Πωλήσεις

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, τον Ιούνιο 2020, ο γενικός δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο κατέγραψε πτώση, κατά 7,3%, σε ετήσια βάση, έναντι αύξησης κατά 2,4%, τον ίδιο μήνα του 2019. Χωρίς τα καύσιμα, ο σχετικός δείκτης μειώθηκε κατά 3,8% (Γράφημα 6). Συνολικά, το πρώτο εξάμηνο του 2020, ο γενικός δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο κατέγραψε ετήσια μείωση της τάξης του 5,3%, ενώ ο αντίστοιχος δείκτης εκτός καυσίμων μειώθηκε κατά 3%, σε σύγκριση με το πρώτο εξάμηνο του 2019. Στο διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου 2019, οι δύο δείκτες είχαν σημειώσει πτώση, σε ετήσια βάση, κατά 0,6% και 1,2%, αντίστοιχα. Σημειώνεται, ότι ενώ το πρώτο δίμηνο του έτους οι λιανικές πωλήσεις αυξήθηκαν, σε ετήσια βάση, οι περιορισμοί που τέθηκαν σε εφαρμογή στις μετακινήσεις των πολιτών, λόγω της πανδημίας, στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του Μαρτίου, καθώς και η προσωρινή παύση λειτουργίας της πλειοψηφίας των καταστημάτων λιανικού εμπορίου είχαν ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση των λιανικών πωλήσεων. Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι τον Απρίλιο ο δείκτης όγκου λιανικού εμπορίου σημείωσε πτώση της τάξεως του 24,6% σε ετήσια βάση.

Από τους επιμέρους κλάδους που συνθέτουν το δείκτη, κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους, αύξηση κατέγραψαν, σε ετήσια βάση, οι πωλήσεις σε φαρμακευτικά είδη-καλλυντικά (+7,3%) και στα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (+7,3%). Αντίθετα, μείωση των πωλήσεων, σε όρους όγκου, σημειώθηκε στην ένδυση-υπόδηση (-25,7%), στα πολυκαταστήματα (-17%), στα τρόφιμα-ποτά-καπνός (-15%), στα καύσιμα και λιπαντικά αυτοκινήτων (-12,9%), στα βιβλία-χαρτικά- λοιπά είδη (-8,4%), καθώς και στα έπιπλα-ηλεκτρικά είδη-οικιακός εξοπλισμός (-2,1%).

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Εξέλιξη Γενικού Δείκτη Όγκου στο Λιανικό Εμπόριο και αντίστοιχου Δείκτη εκτός καυσίμων-λιπαντικών

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Οι επιπτώσεις του COVID-19 στον κλάδο της ναυτιλίας

Σημαντική υποχώρηση της ναυτιλιακής δραστηριότητας

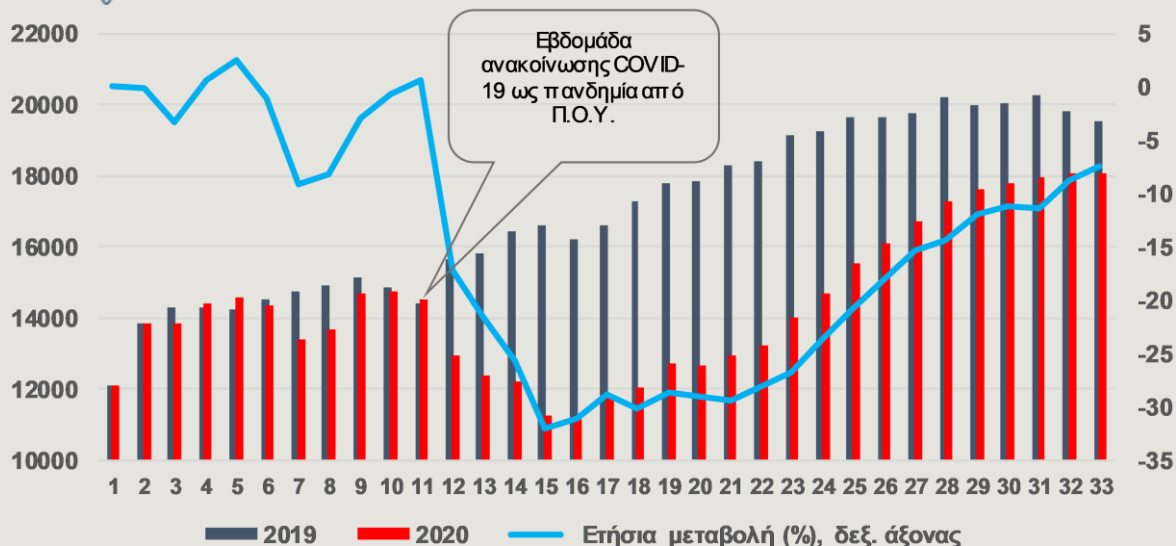
Η υγειονομική κρίση που προκάλεσε ο COVID-19 κλιμακώθηκε σε πρωτοφανή επίπεδα τον περασμένο Μάρτιο, με σοβαρό αντίκτυπο στα εθνικά συστήματα υγειονομικής περίθαλψης, στους ανθρώπους και στην παγκόσμια οικονομία. Οι εθνικές κυβερνήσεις, προκειμένου να στηρίξουν τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, αντέδρασαν στην πανδημική έξαρση της νόσου COVID-19, επιβάλλοντας προσωρινή παύση της οικονομικής δραστηριότητας ή εφαρμόζοντας μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης. Η εξάπλωση της νόσου κατόρθωσε μεταξύ των άλλων να επιφέρει σημαντικό πλήγμα στην παγκόσμια ναυτιλία, επηρεάζοντας ναυτιλιακές δραστηριότητες από επιβατηγά πλοία και πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων, μέχρι πετρελαιοφόρα. Οι εθνικές κυβερνήσεις ανά τον κόσμο και οι ναυτιλιακές εταιρίες από την έναρξη της πανδημίας εφάρμοσαν διάφορα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν, τόσο τη συνέχεια, όσο και την ασφάλεια των ναυτιλιακών δραστηριοτήτων και του διεθνούς εφοδιασμού. Με την εξάπλωση της νόσου, πολλές ναυτιλιακές και παρεμφερείς εταιρίες του κλάδου αντιμετώπισαν λειτουργικές δυσκολίες (απαγόρευση ταξιδιών στα πληρώματα και στο προσωπικό των εταιρειών, αδυναμία αλλαγής πληρωμάτων) καταγράφοντας παράλληλα σημαντική κάμψη στον κύκλο εργασιών τους.

Η σημαντική μείωση της ναυτιλιακής δραστηριότητας ξεκίνησε την εβδομάδα μεταξύ 16-22 Μαρτίου του 2020 (Γράφημα 7), ήτοι μια εβδομάδα μετά την απόφαση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) στις 11 Μαρτίου 2020, να κηρύξει τον COVID-19, ως παγκόσμια πανδημία. Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (EMSA), ο αριθμός των πλοίων που προσέγγισαν λιμένες της ΕΕ από την αρχή του έτους μέχρι και τις 16 Αυγούστου, διαμορφώθηκε στις 473.235, έναντι 561.385 πλοίων την αντίστοιχη περίοδο του 2019, καταγράφοντας ετήσια μείωση κατά 15,7%. Η πανδημία COVID-19 επηρέασε σημαντικά την κυκλοφορία των πλοίων, καθώς υπήρξαν και υπάρχουν περιορισμοί στις κινήσεις των επιβατών και των μελών των πληρωμάτων (σε μεγάλο βαθμό στα επιβατηγά πλοία) αλλά κυρίως εξαιτίας των μέτρων διακοπής της οικονομικής δραστηριότητας σε διάφορα κράτη-μέλη, με αποτέλεσμα τον περιορισμό του διεθνούς εμπορίου. Τα πλοία των οποίων η κυκλοφορία επηρεάστηκε σημαντικά ήταν τα κρουαζιερόπλοια, τα επιβατηγά πλοία και της μεταφοράς οχημάτων.

Σύμφωνα με τον EMSA μείωση σημείωσαν οι ναυτιλιακές διαδρομές από την Ευρώπη στην Κίνα και από την Ευρώπη προς τις ΗΠΑ. Ειδικότερα, από τον Μάρτιο μέχρι και τον Ιούλιο του 2020, η κυκλοφορία των πλοίων από την Ευρώπη προς την Κίνα και τις ΗΠΑ μειώθηκε σημαντικά σε σύγκριση με τις αντίστοιχες περιόδους του 2019. Ειδικότερα, στο διάστημα από την αρχή του έτους μέχρι και τις 16 Αυγούστου, σημειώθηκε σημαντική ετήσια μείωση κατά 48,6% από Ευρώπη προς Κίνα, ενώ η ροή κυκλοφορίας από την Κίνα προς

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

Αφίξεις πλοίων σε λιμένες της Ε.Ε. ανά εβδομάδα (περίοδος 30.12.2019 έως 16.08.2020)

Πηγή: EMSA

την Ευρώπη παρουσίασε μείωση 27,7%. Συγκρίνοντας την ίδια περίοδο την κίνηση στη διαδρομή μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ, παρατηρείται μείωση σε ετήσια βάση κατά 28,3%, ενώ μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης η μείωση ήταν ακόμη υψηλότερη, αγγίζοντας το 39,8%.

Προβλήματα στην αλυσίδα εφοδιασμού και στην αντιμετώπιση της πανδημίας

Πολλές εθνικές κυβερνήσεις, ανταποκρινόμενες στην πανδημία επέβαλλαν περιοριστικούς όρους στην κυκλοφορία εμπορευμάτων με αποτέλεσμα ορισμένες αλυσίδες λιανικού εμπορίου να μη μπορούν να παραλάβουν τα εμπορεύματά τους, επειδή οι αποθήκες τους ήταν κλειστές. Ορισμένοι λιμένες, παρέμειναν σε λειτουργία αλλά με μειωμένο εργατικό δυναμικό, γεγονός που προκάλεσε συμφόρηση στην κίνηση των εμπορευματοκιβωτίων. Η κατάσταση αυτή με τη σειρά της οδήγησε σε διακοπή λειτουργίας της αλυσίδας εφοδιασμού, συμπεριλαμβανομένης και της μεταφοράς βασικών αγαθών και τροφίμων. Τα εμπορεύματα που δεν μπορούσαν να συλλεγούν από τους λιμένες άρχισαν να προκαλούν συμφόρηση, καθώς καταλάμβαναν χώρο, μειώνοντας παράλληλα τη δυνατότητα παραλαβής-παράδοσης νέων εμπορευματοφορτίων. Το κλείσιμο των λιμένων και η συμφόρηση επηρέασαν την αλυσίδα εφοδιασμού βλάπτοντας δραστικά τόσο τις εισαγωγές, όσο και τις εξαγωγές.

Αναμφισβήτητα, η πανδημική κρίση ανέδειξε τον εύθραυστο χαρακτήρα των παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού, ο οποίος όμως προκάλεσε συνάμα σημαντικό πλήγμα και στην παροχή κρίσιμου ιατρικού εξοπλισμού (αναπνευστήρες, προστατευτικές μάσκες) που ήταν απαραίτητος για την καταπολέμηση της πανδημίας. Η παύση της οικονομικής δραστηριότητας και τα μέτρα που ελήφθησαν διέκοψαν, τόσο την παραγωγή κρίσιμων εξαρτημάτων, όσο και τη λειτουργία της αλυσίδας εφοδιασμού. Χαρακτηριστικά αναφέρεται, ότι η Κίνα, πριν την πανδημία, παρήγαγε περίπου τις μισές προστατευτικές μάσκες παγκοσμίως. Με την εξάπλωση του COVID-19 στην Κίνα, οι εξαγωγές διακόπηκαν ενώ σήμερα που η πανδημία έχει εξαπλωθεί σχεδόν σε ολόκληρο τον πλανήτη και η μετάδοση της έχει επιβραδυνθεί στην Κίνα, η τελευταία εξάγει μάσκες σε άλλες χώρες.

Οι περιορισμοί στις μετακινήσεις των πληρωμάτων

Οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί που επιβλήθηκαν από τις εθνικές κυβερνήσεις ανά τον κόσμο δημιούργησαν σημαντικά εμπόδια στις αλλαγές των πληρωμάτων και στον επαναπατρισμό των ναυτικών των οποίων έληξε η σύμβαση εργασίας, γεγονός που οδήγησε σε μια αυξανόμενη ανθρωπιστική κρίση, ενώ ενέτεινε τις ανησυχίες για την ασφάλεια των ναυτικών και της ναυτιλίας. Οι αλλαγές των πληρωμάτων ανεστάλησαν τον περασμένο Μάρτιο, ως μια βραχυπρόθεσμη κίνηση για να αποφευχθεί η διακοπή του συστήματος εφοδιασμού. Ο Διεθνής Οργανισμός Ναυσιπλοΐας (International Maritime Organization-IMO) ωστόσο παρενέβη, προτρέποντας τα κράτη-μέλη που τον απαρτίζουν, να ορίσουν τους ναυτικούς ως βασικούς εργαζόμενους «key workers», προκειμένου να μπορούν να μετακινούνται ευκολότερα μεταξύ των πλοίων (εργασιακός χώρος) και των χώρων διαμονής τους. Σύμφωνα με τον IMO, μέχρι τον Αύγουστο του 2020 εκτιμάται ότι περισσότεροι από 250.000 ναυτικοί χρειάζονται άμεσο επαναπατρισμό, καθώς σε ένα μεγάλο αριθμό τους έχει γίνει επέκταση των συμβολαίων τους, ενώ ένας παρόμοιος αριθμός ναυτικών πρέπει επειγόντως να τους αντικαταστήσει.

Η ενδεχόμενη αύξηση των ασφαλιστρών μεταφορών και τα νομικά ζητήματα που αναδεικνύει η πανδημία

Η σημειωθείσα διακοπή της ναυτιλιακής δραστηριότητας και οι διαταραχές στην εφοδιαστική αλυσίδα εξαιτίας της έξαρσης της πανδημίας έχουν επηρεάσει μια σειρά ασφαλιστικών ρητρών, οδηγώντας υψηλότερα το κόστος της θαλάσσιας ασφάλισης. Οι εμπλεκόμενοι στις θαλάσσιες μεταφορές (ιδιοκτήτες φορτίων, εισαγωγείς, ασφαλιστές) μετά την εμφάνιση της πανδημίας, πρέπει να παρακολουθούν συστηματικά, διάφορες παραμέτρους όπως: η αποθήκευση φορτίου, η καθυστέρηση, η ρήτρα καθυστέρησης, οι αποζημιώσεις, η ανωτέρα βία (μέγιστη επιτρεπόμενη καθυστέρηση) και οι διακοπές στη θαλάσσια συγκοινωνία. Αξίζει να επισημανθεί ότι, η πανδημία έχει προκαλέσει σημαντικές απώλειες στους εμπλεκόμενους με την ναυτιλία, ωστόσο είναι σημαντικό να καθοριστεί ποιος θα επωμισθεί στο μέλλον τέτοιου είδους απώλειες.

Η περίπτωση της περιορισμένης διαθεσιμότητας εργατικού δυναμικού στους λιμένες ενδέχεται να μειώσει την ικανότητα διακίνησης των φορτίων-εμπορευμάτων. Στην περίπτωση αυτή, τα φορτία πιθανώς να απαιτηθεί να αποθηκευτούν για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα προκαλώντας αύξηση του όγκου των αποθηκευμένων φορτίων, με αποτέλεσμα σε βάθος χρόνου να προκληθεί κορεσμός χώρου, ο οποίος μπορεί να επιφέρει καθυστερήσεις στις μελλοντικές διακινήσεις. Οι περισσότερες ασφαλιστικές συμβάσεις για μεταφορά φορτίων αποκλείουν την απώλεια ή τη ζημία που προκαλείται αποκλειστικά από καθυστέρηση, με αποτέλεσμα να απαιτείται η ύπαρξη πρόσθετων χρεώσεων για τον ναυλωτή προκειμένου να υπάρξει αποθήκευση ή μεταφορά των αγαθών σε εναλλακτικό προορισμό. Επίσης, ευάλωτα ή ευπαθή προϊόντα,

όπως φαρμακευτικά προϊόντα, τα οποία διακινούνται βάσει ενός αυστηρού χρονοδιαγράμματος, ενδεχομένως να απαιτούν ειδική ασφάλιση.

Αξίζει να τονιστεί, ότι οι διαταραχές που έχει προκαλέσει η πανδημική κρίση εγείρουν εκτός των άλλων και μια σειρά νομικών ζητημάτων. Ο ιδιοκτήτης/ναυλωτής του φορτίου οφείλει να ορίσει έναν «ασφαλή λιμένα» - δηλαδή ένα λιμένα στον οποίο μπορεί να καταπλεύσει με ασφάλεια το πλοίο, για να εκτελέσει τις εργασίες εκφόρτωσης και να αποπλεύσει με ασφάλεια. Όταν το λιμάνι-προορισμός είναι κλειστό, ο ιδιοκτήτης/ναυλωτής του φορτίου θα πρέπει να ορίσει έναν εναλλακτικό λιμένα, ωστόσο αυτό δεν είναι συχνά εφικτό, καθώς δεν υπάρχει ένας εύκολα εναλλακτικός προορισμός.

Επιπρόσθετα, στις χώρες που έχουν πληγεί από την πανδημία, η διαδικασία ελέγχου του πληρώματος από τις υγειονομικές αρχές του λιμένα μπορεί να διαρκέσει αρκετό χρόνο, με αποτέλεσμα η καθυστέρηση να επιβαρύνει τον πλοιοκτήτη και όχι τον ναυλωτή. Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι επιπτώσεις της πανδημίας ενδέχεται να καλύπτονται από ρήτρες ανωτέρας βίας σε ορισμένες συμβάσεις, ωστόσο δεν είναι κάτι γενικευμένο.

Οι προκλήσεις της ναυτιλίας στη μετά COVID-19 εποχή

Ο κλάδος της ναυτιλίας καλείται να αντιμετωπίσει σημαντικές προκλήσεις. Η βαρύτητα του κλάδου στην παγκόσμια εμπορική δραστηριότητα είναι δεδομένη, αφού περίπου το 90% του παγκόσμιου εμπορίου πραγματοποιείται μέσω πλοίων. Ωστόσο, οι διαταραχές που προκάλεσε η πανδημική κρίση θα πρέπει να αποτελέσουν την αφορμή για τον επανασχεδιασμό της ναυτιλιακής βιομηχανίας, ιδίως μετά την αποκάλυψη των αδυναμιών της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού.

Η εξάρτηση της προσφοράς από συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές του πλανήτη έχει αυξήσει τους κινδύνους για την παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού, με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να έχουν ήδη ξεκινήσει την αναδιάρθρωση της προμηθευτικής τους αλυσίδας. Η εμπορική αντιπαράθεση ΗΠΑ-Κίνας ανέδειξε μερικώς το συγκεκριμένο ζήτημα πριν την εμφάνιση της υγειονομικής κρίσης. Ωστόσο, η πανδημία το κατέστησε μείζον θέμα. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η καλύτερη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών στη ναυτιλιακή βιομηχανία και για να υπάρξει καλύτερη διαχείριση της παγκόσμιας αλυσίδας εφοδιασμού θεωρούνται απαραίτητες οι επενδύσεις στην έξυπνη τεχνολογία, η οποία θα μπορεί να αξιοποιηθεί στις μεταφορές εμπορευμάτων αλλά και στην αυτοματοποίηση των λιμένων. Μία ακόμη σημαντική πρόκληση αφορά στη διαχείριση της αποδοτικότητας και της χωρητικότητας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, προκειμένου να διασφαλισθεί η ανταγωνιστικότητα στη νέα πραγματικότητα.

ΗΠΑ

ΑΕΠ

Σύμφωνα με τη δεύτερη εκτίμηση του Bureau of Economic Analysis, στο δεύτερο τρίμηνο του 2020, ο ετησιοποιημένος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ ήταν αρνητικός, της τάξης του 31,7% (Γράφημα 8), έναντι μείωσης κατά 5,0%, το πρώτο τρίμηνο του έτους. Παρά το ότι η μείωση του ΑΕΠ ήταν ελαφρώς μικρότερη της πρώτης εκτίμησης και των εκτιμήσεων της αγοράς, πρόκειται για μια ιστορική πτώση, τη μεγαλύτερη από την έναρξη καταγραφής των στοιχείων της έρευνας, το 1947. Χαρακτηριστικό της έντασης της συρρίκνωσης της αμερικανικής οικονομίας είναι ότι η αμέσως μεγαλύτερη μείωση του ΑΕΠ ήταν 10%, το πρώτο τρίμηνο του 1958, ενώ κατά την περίοδο της χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008-09, η μεγαλύτερη πτώση ήταν 8,4% και καταγράφηκε το τέταρτο τρίμηνο του 2008. Τα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης που ελήφθησαν προκειμένου να περιοριστεί η διασπορά του COVID-19 οδήγησαν στην έντονη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας, το δεύτερο τρίμηνο, παρά τη σημαντική στήριξη της δημοσιονομικής και της νομισματικής πολιτικής.

Όσον αφορά στις επιμέρους συνιστώσες του ΑΕΠ, σημειώνονται τα ακόλουθα:

Πρώτον, η ιδιωτική κατανάλωση, η οποία συνιστά περί το 70% του ΑΕΠ και αποτέλεσε το βασικότερο πυλώνα του αναπτυξιακού προτύπου των ΗΠΑ πριν από το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης, μειώθηκε κατά 34,1%, με αποτέλεσμα η συμβολή της στη μεταβολή του ΑΕΠ να είναι αρνητική, της τάξης των 24,76 εκατοστιαίων μονάδων, έναντι αρνητικής συνεισφοράς κατά 4,75 εκατοστιαίες μονάδες, στο προηγούμενο τρίμηνο. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη μείωση που έχει καταγραφεί, εξέλιξη που αποδίδεται τόσο στα περιοριστικά μέτρα, όσο και στη δραματική αύξηση του ποσοστού της ανεργίας που είχαν ως αποτέλεσμα την κατακόρυφη μείωση της ζήτησης. Συγκεκριμένα, το δεύτερο τρίμηνο του έτους, το μέσο ποσοστό της ανεργίας ανήλθε στο 13% (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία), έναντι 3,8%, το πρώτο τρίμηνο και 3,5%, το τέταρτο τρίμηνο του 2019. Επισημαίνεται ότι, κατά την περίοδο Σεπτεμβρίου 2019-Φεβρουαρίου 2020, το

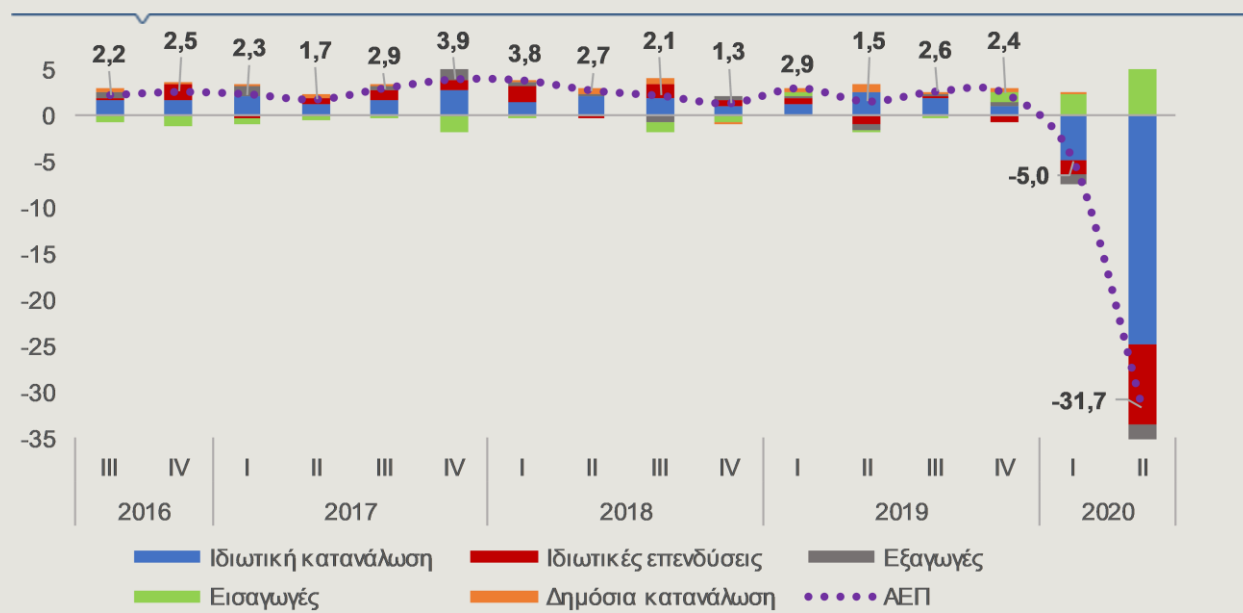
ποσοστό της ανεργίας κυμαινόταν στο εύρος 3,5%-3,6%, καταγράφοντας επιδόσεις που αποτελούν χαμηλό 50 ετών.

Δεύτερον, η δημόσια κατανάλωση, η οποία αυξήθηκε κατά 2,8%, συνέβαλε θετικά στη μεταβολή του ΑΕΠ, κατά 0,82 της εκατοστιαίας μονάδας, από 0,22 της εκατοστιαίας μονάδας, στο προηγούμενο τρίμηνο.

Σημειώνεται ότι στα τέλη Μαρτίου ενεκρίθη δημοσιονομικό πακέτο ύψους 2,2 τρισ. δολαρίων, το μεγαλύτερο στην αμερικανική ιστορία, προκειμένου να στηριχθούν οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Τρίτον, οι καθαρές εξαγωγές συνέβαλαν θετικά, κατά 0,90 της εκατοστιαίας μονάδας στην οικονομική δραστηριότητα του δευτέρου τριμήνου του 2020. Ο ρυθμός μείωσης των εισαγωγών διαμορφώθηκε σε 54% (πρώτο τρίμηνο του 2020: -15%), ενώ ο αντίστοιχος ρυθμός μείωσης των εξαγωγών διαμορφώθηκε σε 63,2% (πρώτο τρίμηνο του 2020: -9,5%). Η εξαιρετικά μεγάλη μείωση στις εισαγωγές και στις εξαγωγές τόσο των αγαθών, όσο και των υπηρεσιών αποδίδεται στην αποδυνάμωση του διεθνούς εμπορίου και στη μειωμένη ταξιδιωτική κίνηση από και προς τις ΗΠΑ.

Τέταρτον, αρνητική ήταν η συμβολή των ιδιωτικών επενδύσεων (-8,66 εκατοστιαίες μονάδες), για τρίτο διαδοχικό τρίμηνο. Στη μείωση αυτή των ιδιωτικών επενδύσεων συνέβαλαν η πτώση των αποθεμάτων των επιχειρήσεων (-3,46 εκατοστιαίες μονάδες), η πτώση των επενδύσεων εκτός κατοικιών, για τρίτο διαδοχικό τρίμηνο, κατά 26% (-3,48 εκατοστιαίες μονάδες), καθώς και η πτώση των επενδύσεων σε κατοικίες κατά 37,9% (-1,72 εκατοστιαία μονάδα). Οι επενδύσεις σε κατοικίες μειώθηκαν, μετά από τρία συνεχόμενα τρίμηνα αύξησης, παρά τη συνεχιζόμενη πτώση των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων.

ΓΡΑΦΗΜΑ 8
Συμβολή των Συνιστωσών του ΑΕΠ (ετησιοποιημένη % μεταβολή)

Πηγή:
Bureau of
Economic
Analysis (BEA)

Ζώνη του Ευρώ (ΖτΕ)

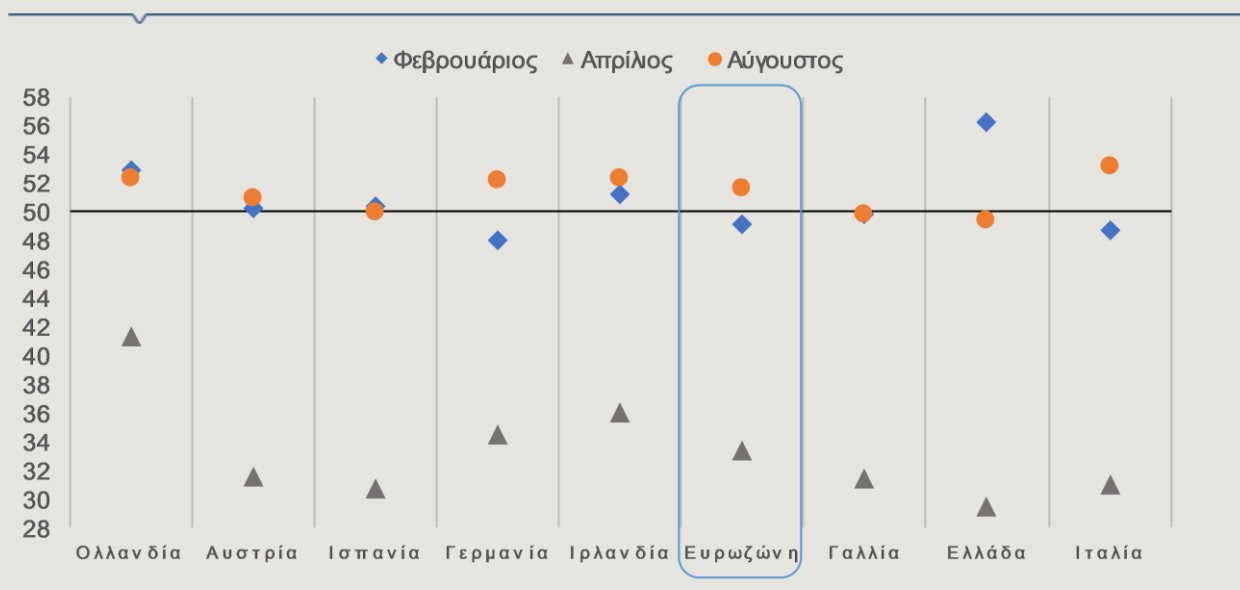
Δείκτης PMI Markit – Μεταποίηση

Ο δείκτης υπευθύνων για τις προμήθειες στη μεταποίηση (Purchasing Managers Index PMI-HIS Markit), τον Αύγουστο (τελική μέτρηση), μειώθηκε οριακά στις 51,7 μονάδες, από 51,8 μονάδες, τον Ιούλιο. Η μέτρηση του Αυγούστου είναι κατά 18,3 μονάδες υψηλότερη από την ιστορικά χαμηλή μέτρηση του Απριλίου, ενώ ο δείκτης διαμορφώθηκε πάνω από τις 50 μονάδες, για δεύτερο διαδοχικό μήνα μετά από δεκαεπτά μήνες. Υπενθυμίζεται ότι το όριο των 50 μονάδων αποτελεί το διαχωριστικό σημείο μεταξύ συρρίκνωσης και επέκτασης.

Τα στοιχεία της έρευνας για τον Αύγουστο υποδηλώνουν διατήρηση των συνθηκών ανάκαμψης του κλάδου της μεταποίησης στη ΖτΕ, εξέλιξη που αποδίδεται στην αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, ως απόρροια της άρσης των περιοριστικών μέτρων. Τόσο η παραγωγή, όσο και οι νέες παραγγελίες αυξήθηκαν για δεύτερο διαδοχικό μήνα, με την παραγωγή να προσεγγίζει το υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων δύο

και πλέον ετών και το ρυθμό αύξησης των νέων παραγγελιών να διαμορφώνεται ελαφρώς χαμηλότερα από τον αντίστοιχο του Ιουλίου. Η αύξηση της ζήτησης προήλθε κυρίως από πελάτες εσωτερικού και δευτερευόντως από πελάτες εξωτερικού, ενώ οι επιχειρηματίες του κλάδου, προκειμένου να ανταποκριθούν στην αύξηση των νέων παραγγελιών χρησιμοποίησαν το απόθεμα των τελικών προϊόντων, το οποίο κατέγραψε την εντονότερη μείωση εδώ και μια δεκαετία. Παρά την ανάκαμψη του κλάδου, η απασχόληση στη μεταποίηση μειώθηκε, για 16ο διαδοχικό μήνα, με τις απώλειες των θέσεων εργασίας να είναι εντονότερες στην Γερμανία. Οι επιχειρηματίες του κλάδου προτιμούν τη χρησιμοποίηση των υφιστάμενων αποθεμάτων πρώτων υλών έναντι της αγοράς τους, λόγω της συνεχιζόμενης αύξησης των μέσων χρόνων παράδοσης των εμπορευμάτων. Η διατήρηση της μειωμένης ζήτησης πρώτων υλών είχε ως αποτέλεσμα το κόστος εισροών για τις επιχειρήσεις να παρουσιάσει μικρές μόνο μεταβολές σε σύγκριση με τον Ιούλιο. Οι επιχειρήσεις, με τη σειρά τους, στην προσπάθεια διατήρησης της ανταγωνιστικότητάς τους και αύξησης των πωλήσεων, μετακύλισαν το χαμηλότερο κόστος στις τιμές των τελικών προϊόντων, προς όφελος των πελατών. Οι προοπτικές για την παραγωγή στο μεταποιητικό κλάδο είναι πλέον θετικές, με την επιχειρηματική εμπιστοσύνη να βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο της τελευταίας διετίας, καθώς οι υπεύθυνοι για τις προμήθειες στη μεταποίηση προσδοκούν στη διατήρηση της ανοδικής τάσης της ζήτησης.

Αναφορικά με τα κράτη-μέλη που συμμετέχουν στη σύνθεση του δείκτη, τα μισά κατέγραψαν υψηλότερες επιδόσεις τον Αύγουστο, σε σύγκριση με τον Ιούλιο, με την Ιταλία και την Γερμανία να σημειώνουν τις υψηλότερες επιδόσεις των τελευταίων 26 και 22 μηνών, αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι, όπως απεικονίζεται στο Γράφημα 9, η βελτίωση του δείκτη στα κράτη από τα ιστορικά χαμηλά του Απριλίου είναι αξιοσημείωτη, ενώ η πλειονότητά τους καταγράφει είτε υψηλότερες, είτε παρόμοιες με τις προ πανδημικής κρίσης επιδόσεις του Φεβρουαρίου. Επιπλέον, τα περισσότερα κράτη-μέλη καταγράφουν επιδόσεις πάνω από τις 50 μονάδες, με εξαίρεση την Ισπανία, την Γαλλία και την Ελλάδα, που κινούνται, ωστόσο, οριακά κάτω από τις 50 μονάδες.

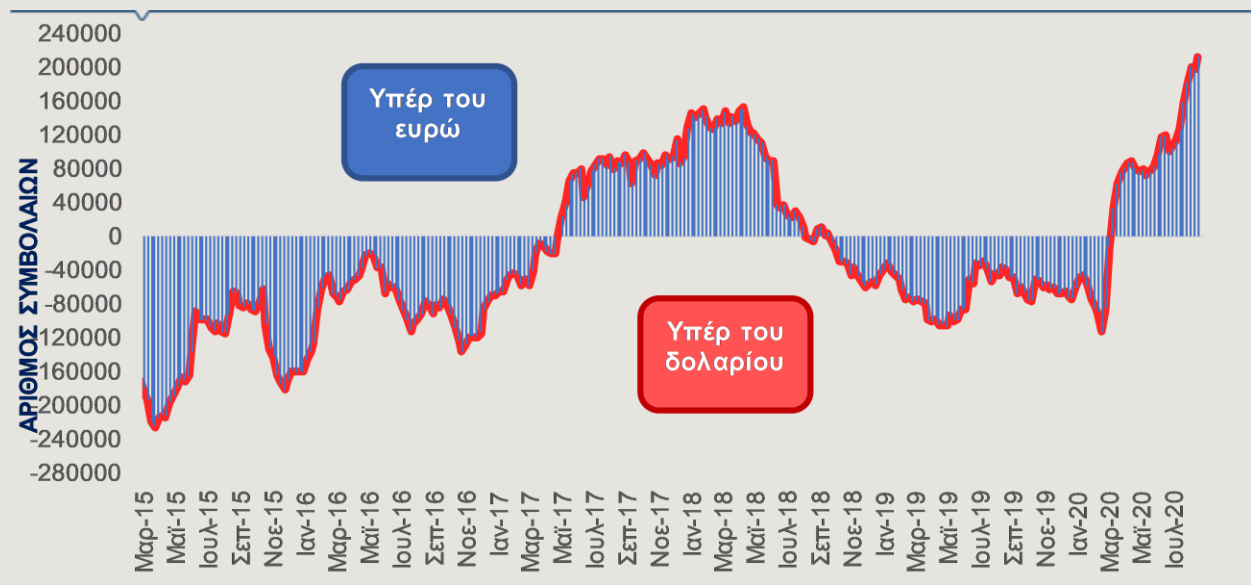
ΓΡΑΦΗΜΑ 9
Φεβ.-Αύγ.2020: Εξέλιξη Δείκτη PMI Μεταποίησης στη ΖτΕ και στα Κράτη-Μέλη που συνθέτουν το Δείκτη

 Πηγή:
IHS Markit

ΑΓΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
Ισοτιμίες

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Χρηματιστηρίου του Σικάγου, οι συνολικές καθαρές τοποθετήσεις (αγορές μείον πωλήσεις) στην ισοτιμία ευρώ/δολάριο διατηρήθηκαν θετικές, την εβδομάδα που έληξε στις 25 Αυγούστου. Οι θετικές θέσεις (υπέρ του ευρώ, "long") αυξήθηκαν κατά 14.809 συμβόλαια, με αποτέλεσμα οι συνολικές καθαρές θέσεις να διαμορφωθούν στα 211.752 συμβόλαια, από 196.943 συμβόλαια, την προηγούμενη εβδομάδα (Γράφημα 10). Σημειώνεται ότι πρόκειται για την πρώτη εβδομαδιαία αύξηση που καταγράφεται από τις 11 Αυγούστου.

Ευρώ (EUR/USD) ► Η ισοτιμία ευρώ-δολαρίου, στις 2 Σεπτεμβρίου, στην Ευρώπη, διαμορφωνόταν περί τα 1,1867 EUR/USD, με αποτέλεσμα το ευρώ να σημειώνει, από την αρχή του έτους, κέρδη έναντι του δολαρίου (+5,8%), ενώ διαπραγματευόταν υψηλότερα κατά 14,7% από το χαμηλό που είχε καταγράψει στις 3 Ιανουαρίου 2017 (USD 1,0342).

Τάση εξασθένησης για το ευρώ μετά τη δήλωση του επικεφαλής οικονομολόγου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) ότι η τελευταία παρακολουθεί την πορεία των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ενδεχομένως, τα σχόλια του αξιωματούχου της ΕΚΤ να σχετίζονται με την πορεία του πληθωρισμού στην Ευρωζώνη τον Αύγουστο. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με την αρχική εκτίμηση της Eurostat, ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή κινήθηκε, σε ετήσια βάση, με αρνητικό πρόσημο (-0,2%), ενώ ο δομικός πληθωρισμός εξασθένησε στο 0,4%. Το ευρώ έναντι του δολαρίου προσέγγισε το επίπεδο του 1,20 στις 1 Σεπτεμβρίου, για πρώτη φορά από το 2018, στον απόηχο της απόφασης της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed) να επικεντρωθεί στην αύξηση της απασχόλησης, αγνοώντας προσωρινά τις πληθωριστικές επιπτώσεις. Άλλωστε, η απόφαση της Fed για άρση του πληθωριστικού στόχου προμηνύει τη διατήρηση του διευκολυντικού χαρακτήρα της νομισματικής πολιτικής για μακρό χρονικό διάστημα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 10
Specs θέσεις για μη εμπορικές/κερδοσκοπικές συναλλαγές

Πηγή:
CFTC, IMM

Ελβετικό Φράγκο (CHF) ► Το ευρώ εμφανίζει απώλειες, σε ημερήσια βάση, έναντι του φράγκου, κινούμενο στην περιοχή των 1,08092 φράγκων (2.9.2020). Το ευρώ σημειώνει, από την αρχή του έτους, απώλειες έναντι του φράγκου, της τάξης του 0,4%.

Βάσει των δημοσιευθέντων νομισματικών στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας (SNB), την προηγούμενη εβδομάδα, πιθανολογείται ότι δεν υπήρξε παρέμβαση της στην αγορά συναλλάγματος για αποτροπή ενίσχυσης του φράγκου. Το ποσό των μετρητών που οι εμπορικές τράπεζες της Ελβετίας είχαν καταθέσει στην SNB ανήλθε στα 701,6 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα που έληξε στις 28 Αυγούστου, από 700 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα μέχρι και τις 21 Αυγούστου. Η αβεβαιότητα που προκαλεί η έξαρση της πανδημίας του COVID-19 διατηρεί σταθερή τη ζήτηση για το ελβετικό φράγκο, με την SNB να προσπαθεί μέσω παρεμβάσεων να αποτρέψει την ανατίμησή του, καθώς μια τέτοια εξέλιξη, πλην των πληθωριστικών πιέσεων που μπορεί να προκαλέσει, πλήττει σοβαρά τις ελβετικές εξαγωγές. Υπενθυμίζεται ότι η ισοτιμία του ευρώ με το ελβετικό φράγκο στις 14 Μαΐου διαμορφώθηκε στο 1,0505 EUR/CHF, ήτοι το χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων περίπου 5 ετών για το ευρώ. Οι συμμετέχοντες στην αγορά προβλέπουν ότι η SNB θα συνεχίσει τις παρεμβάσεις της ανά τακτά χρονικά διαστήματα, καθώς η νομισματική πολιτική δεν μπορεί να επιφέρει σημαντική εξασθένηση του φράγκου.

Στερλίνα (GBP) ► Η στερλίνα, στις 2 Σεπτεμβρίου, εμφάνιζε μεικτή εικόνα, σε ημερήσια βάση, καταγράφοντας απώλειες έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (1,3358 USD/GBP) και κέρδη έναντι του ευρώ (0,8878 GBP/EUR). Σημειώνεται ότι, από την αρχή του έτους, η στερλίνα καταγράφει απώλειες κατά 4,9% έναντι του ευρώ και κέρδη κατά 0,8% έναντι του δολαρίου.

Η πορεία της στερλίνας στο προσεχές διάστημα θα είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις εξελίξεις σχετικά με την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως έχει αφήσει να εννοηθεί η

ευρωπαϊκή πλευρά, ο Οκτώβριος είναι ο μήνας εντός του οποίου θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί οι συνομιλίες, προκειμένου να προλάβει το Κοινοβούλιο στο Ηνωμένο Βασίλειο να εγκρίνει τη συμφωνία μέχρι το τέλος του έτους.

Με ενδιαφέρον αναμένεται η ομιλία του διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Αγγλίας στο Κοινοβούλιο, προκειμένου να ενημερωθούν οι βουλευτές για την πορεία της οικονομίας. Υπό τις παρούσες συνθήκες δεν αναμένεται να υπάρξει μεταβολή των επιτοκίων, ωστόσο οποιαδήποτε κίνηση αύξησης των αγορών ομολόγων, στα πλαίσια της ποσοτικής χαλάρωσης, θα ενισχύσει τη στερλίνα.

Σωρευτικά, η στερλίνα, από την ημέρα διεξαγωγής του δημοψηφίσματος, στις 23 Ιουνίου 2016 (αποχώρηση/παραμονή από την Ε.Ε.), έχει διολισθησει κατά 9,8% έναντι του δολαρίου και κατά 15,8% έναντι του ευρώ. Σε επίπεδο ανάληψης επενδυτικού κινδύνου, το ασφάλιστρο κινδύνου (CDS-Credit Default Swaps), πενταετούς διάρκειας, στις 2 Σεπτεμβρίου, διαμορφωνόταν σε 21,5 μ.β., από 21,6 μ.β., στις 26 Αυγούστου.

Αγορές ομολόγων – Χαρτοφυλάκιο κρατικών ομολόγων Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

Η αξία του χαρτοφυλακίου κρατικών ομολόγων της ΕΚΤ (Γράφημα 11) που έχει προέλθει από την εφαρμογή του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης (QE), για την εβδομάδα μέχρι τις 28 Αυγούστου, διαμορφώθηκε στα Ευρώ 2,273 τρισ. Η ΕΚΤ προέβη σε πωλήσεις καλυμμένων ομολόγων, αξίας Ευρώ 1,235 δισ., σε πωλήσεις Asset-Backed Securities, αξίας Ευρώ 135 εκατ. και σε αγορές εταιρικών και ασφαλιστικών ομολογιακών τίτλων, αξίας Ευρώ 589 εκατ. Επιπρόσθετα, η ΕΚΤ, την περασμένη εβδομάδα, πραγματοποίησε καθαρές αγορές, αξίας Ευρώ 14 δισ., στο πλαίσιο του νέου Έκτακτου Προγράμματος Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού, λόγω της πανδημίας (Pandemic Emergency Purchase Programme-PEPP), με τη συνολική αξία του εν λόγω χαρτοφυλακίου να διαμορφώνεται περί τα Ευρώ 498 δισ.

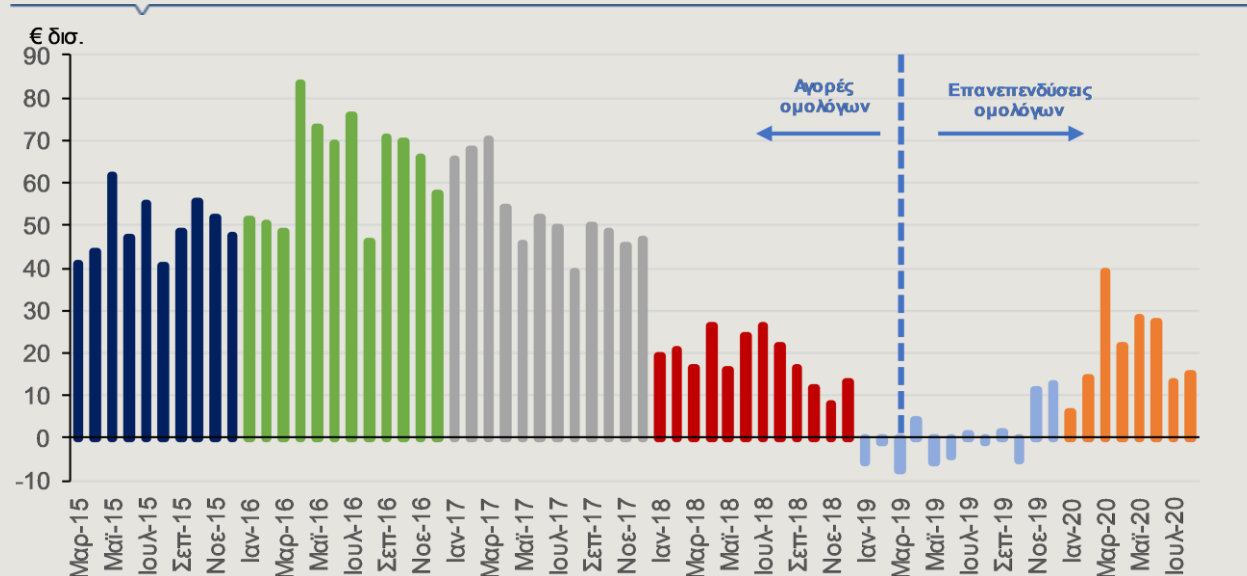
Στην ελληνική αγορά ομολόγων, το εύρος της απόδοσης του δεκαετούς κρατικού ομολόγου, λήξης 18 Ιουνίου 2030, με κουπόνι 1,5%, διαμορφωνόταν, στις 2 Σεπτεμβρίου, μεταξύ 1,08% και 1,15%. Σημειώνεται ότι η Ελληνική Δημοκρατία προέβη σε επανέκδοση του συγκεκριμένου ομολόγου (reopening), αντλώντας Ευρώ 2,5 δισ., ενώ το επιτόκιο διαμορφώθηκε στο 1,187%. Η διαφορά απόδοσης μεταξύ του δεκαετούς ομολόγου της Ελλάδας και του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας (spread) αυξήθηκε στις 157 μονάδες βάσης.

Παράλληλα, η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας, ως σημείο αναφοράς του κόστους δανεισμού της Ζώνης του Ευρώ, διαμορφώθηκε στο -0,45% (Γράφημα 12).

Η Γερμανία εξέδωσε το πρώτο της ομόλογο βιώσιμης ανάπτυξης (climate bond) δεκαετούς διάρκειας, αντλώντας Ευρώ 6,5 δισ., με τη ζήτηση να ξεπερνάει τα Ευρώ 33 δισ. Παρόμοιες ευρωπαϊκές εκδόσεις έχουν λάβει χώρα από την Γαλλία και την Ολλανδία, ωστόσο, η διάρκειά τους ήταν εικοσαετής. Η Γερμανία σχεδιάζει να εκδώσει το 2020 Ευρώ 11 δισ. από ομόλογα βιώσιμης ανάπτυξης.

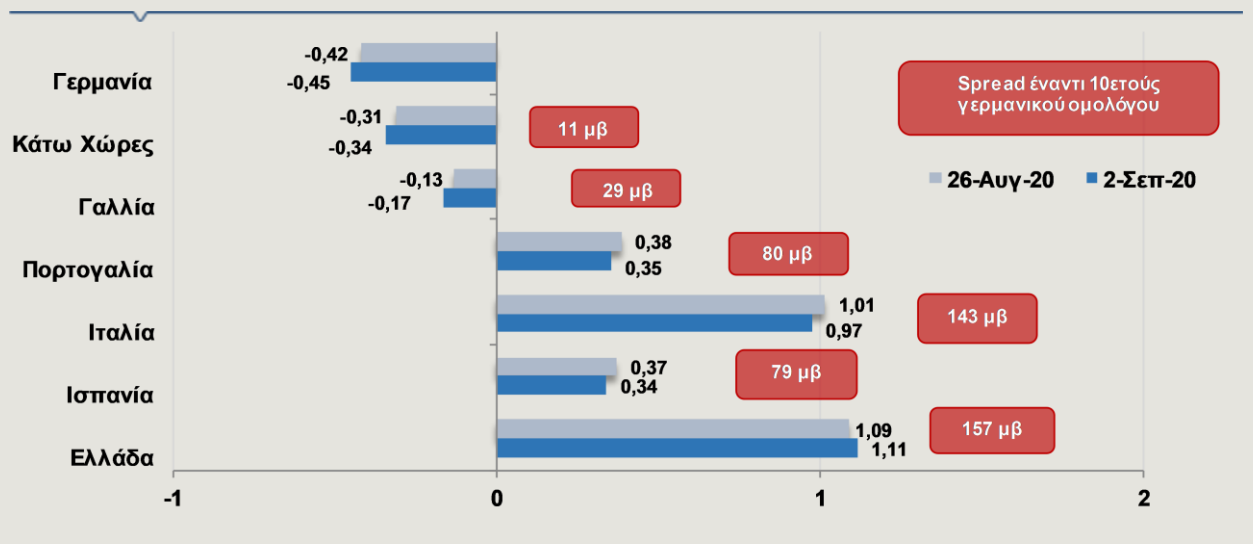
ΓΡΑΦΗΜΑ 11

Εξέλιξη αγοραπωλησιών κρατικών ομολόγων ανά μήνα από την ΕΚΤ

Η αμερικανική αγορά ομολόγων κατέγραψε ανοδικές τάσεις, σε επίπεδο τιμών, στα διαστήματα άνω των δύο ετών, καθώς οι εβδομαδιαίες μετρήσεις για την απασχόληση της ADP ήταν υποδεέστερες του αναμενομένου από τους συμμετέχοντες στις αγορές.

Το δεκαετές ομόλογο της Πορτογαλίας, στις 2 Σεπτεμβρίου, κατέγραψε απόδοση 0,35%, της Ισπανίας 0,34% και της Ιταλίας 0,97%. Η διαφορά απόδοσης του δεκαετούς πορτογαλικού ομολόγου σε σχέση με την αντίστοιχη του γερμανικού διατηρήθηκε στις 80 μ.β., ενώ του δεκαετούς ιταλικού ομολόγου διατηρήθηκε στις 143 μ.β. Τέλος, η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου των ΗΠΑ διαμορφωνόταν στο 0,68%, στις 2 Σεπτεμβρίου.

ΓΡΑΦΗΜΑ 12
Αποδόσεις 10ετών ομολόγων (%) και spreads έναντι 10ετούς γερμανικού ομολόγου

Πηγή:
Bloomberg,
Alpha Bank

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

Ετήσια στοιχεία	2015	2016	2017	2018	2019	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2010)	-0,4	-0,2	1,5	1,9	1,9	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-0,2	0,0	0,9	1,1	0,8	
Δημόσια Κατανάλωση	1,6	-0,7	-0,4	-2,5	2,1	
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	0,7	4,7	9,1	-12,2	4,7	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	3,1	-1,8	6,8	8,7	4,8	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	0,4	0,3	7,1	4,2	2,5	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	-1,7	-0,8	1,1	0,6	0,3	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	24,9	23,5	21,5	19,3	17,3	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) *	0,6	3,5	3,9	4,4	4,3	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	175,9	178,5	176,2	181,2	176,6	
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-0,8	-1,7	-1,9	-2,8	-1,4	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2019	2019	2020			Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές)
		Q4	Q1	Q2	Τελευταία διαθέσιμη περίοδος	
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λιαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	0,8	1,6	2,9	3,8	-3,1 (Ιαν.-Μάι.)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	13,2	23,7	12,2	-12,1	-32,6 (Ιαν.-Ιούλ.)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m³)	9,8	37,9	10,2	55,6	24,6 (Ιαν.-Μάι.)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	0,9	1,3	-1,5	1,5	-3,0 (Ιαν.-Ιούν.)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	54,2	54,4	53,8	51,0	48,6 (Ιούλ.)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	105,4	108,1	108,8	110,7	90,8 (Ιούλ.)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	103,6	104,8	104,1	108,6	88,2 (Ιούλ.)	
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-19,8	-11,7	-7,1	-10,4	-34,7 (Ιούλ.)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	-0,6	-0,5	-0,6	0,1	0,4 (Ιούν.)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	1,7	2,2	1,7	3,4	3,8 (Ιούν.)	
- Βιομηχανία	0,4	-1,3	0,4	4,5	6,5 (Ιούν.)	
- Κατασκευές	-4,4	0,7	-4,4	-3,7	-4,0 (Ιούν.)	
- Τουρισμός	3,8	4,1	3,8	3,7	1,9 (Ιούν.)	
Νοικοκυριά	-2,9	-2,9	-2,9	-2,9	-2,7 (Ιούν.)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	-1,6	-1,1	-1,6	-1,7	-1,7 (Ιούν.)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-3,4	-3,3	-3,4	-3,4	-3,0 (Ιούν.)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	0,3	-0,1	0,1	0,4	-1,8 (Ιούλ.)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	7,3	8,3	7,6	6,9	6,9 (Α' τρίμ.)	
Ανεργία (% , μ.ο. Περιόδου, εποχ. διορθ.)	17,3	17,0	16,6	15,5	17,0 (Μάι.)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2010)						
Ιδιωτική Κατανάλωση	0,8	1,2	-0,7	-11,6	-11,6 (Β' τρίμ.)	
Δημόσια Κατανάλωση	2,1	-1,4	1,4	-3,2	-3,2 (Β' τρίμ.)	
Επενδύσεις	4,7	14,0	-6,4	-10,3	-10,3 (Β' τρίμ.)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	4,8	0,7	2,4	-32,1	-32,1 (Β' τρίμ.)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	2,5	-0,3	-1,1	-17,2	-17,2 (Β' τρίμ.)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, ΙΟΒΕ, IHS Markit

* Χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

¹ Τα στοιχεία της βάσης δεδομένων της στατιστικής υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Eurostat) ξεκινούν από το 1995.

² Διευκρινίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας στα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα:

- Δεν περιλαμβάνεται η Τράπεζα της Ελλάδος. Επίσης, από τον Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Οι καθαρές ροές και οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινόμησεις και οι συναλλαγματικές διαφορές.
- Από τον Μάρτιο 2019, οι καταθέσεις και τα ρέπος των ναυτιλιακών εταιρειών με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας.

³ Διευκρινίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας:

- Στα υπόλοιπα περιλαμβάνονται τα δάνεια, οι τοποθετήσεις σε εταιρικά ομόλογα και τα τιτλοποιημένα δάνεια, στα οποία τα πιστωτικά ιδρύματα λειτουργούν ως διαχειριστές.
- Περιλαμβάνεται η χρηματοδότηση από την Τράπεζα της Ελλάδος. Από τον Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Από τον Μάρτιο 2019, τα δάνεια προς τις ναυτιλιακές εταιρείες με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας.
- Οι καθαρές ροές και οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινόμησεις και μεταβιβάσεις δανείων/εταιρικών ομολόγων, οι διαγραφές, καθώς και οι συναλλαγματικές διαφορές.

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιανδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιανδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματός του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του